

A portrait of Katerina Tučková, a woman with shoulder-length reddish-brown hair and bangs, sitting on a stool. She is wearing a light blue cable-knit cardigan over a black top and black pants. She has a red beaded necklace and a ring on her finger. She is resting her chin on her hand and looking directly at the camera with a slight smile. The background is a solid light blue color.

KATEŘINA TUČKOVÁ:
Uvidím, kam mě pustí
pupeční šňůra

Rok 2022 byl pro spisovatelku a kurátorku umění s půvabně šikmou ofinou velmi úspěšný. Porodila dceru Aranku, dokončila svůj nejobsáhlejší román o osudech řádových sester Bílá Voda, který překonává prodejní rekordy, k tomu získala Státní cenu za literaturu, a zařadila se tak k legendám.

Klára Říhová

Premiéru ale měla i její hra Kabaret Winton, vyšla jí první knížka pro děti a přes své čerstvé mateřství absolvovala desítky besed, zapojila se do řady kulturních akcí. Program přitom musí sladovat ještě s rytmem dvouapůlletého Alberta a manžela, galeristy Roberta Hédervářiho. Do kavárny na náš rozhovor přijela s kočárkem, a protože Aranka byla zvědavá na naše povídání, skoro celou dobu rozhovoru ji držela v náručí. S klidem, pozorným úsměvem a trpělivostí.

Tolik novinek si žádá velkou gratulaci! Jak jste to všechno stihla?

Sama nevím. Byl to skutečně turbulentní rok. Malá se narodila 1. ledna, tedy v čase, kdy jsem ještě dokončovala korektury Bílé Vody. Ta vyšla po deseti letech práce v dubnu. Na Kabaretu Winton jsem dělala s přestávkami čtyři roky, dětskou knížku jsem začala psát vloni. Jmenuje se Co skrývá les, protože moje děti žijí v centru Prahy a já je chci připravit na šok z přírody – v létě pojedou s prarodiči poprvé na Vysočinu, na chatu. Letos zkrátka vychází vše, na čem jsem dělala už dřív.

Říkáte, že nebyť Bílé Vody, přišly by vaše děti na svět o pár let dřív.

To určitě. Tak velké a tíživé téma mě nutilo odkládat důležitá rozhodnutí v osobním životě, ale nakonec jsem první porod přece jen do čtyřicítky stihla. Albert naštěstí dobře spal, takže jsem jen změnila způsob práce – musela být kouskovanější. Což ve výsledku není na škodu. Naučila jsem se rychle zkoncentrovat a líp editovat, nepropadat se zbytečně hluboko do textu, který třeba není zdařilý.

Teprve když začal syn běhat a čekala jsem Aranku, potřebovala jsem pomocníky. Vedle muže přijížděla moje maminka a našli jsme skvělou chůvu, paní Martinu, kterou berou děti jako tetu. Pro mě bylo důležité udržet se v modu psaní, což se povedlo. Takže máme Alberta, Aranku i Bílou Vodu, čili jsme kompletní.

Ani na chvíli jste si nedala pauzu?

Dala, v létě, prázdniny jsem si užila s rodinou a nedělala vůbec nic. Myslím, že jsme si to všichni zasloužili. Do té

doby jsem pořád přísně dělila čas na psaní a na rodinu. Tak jsem se rozhodla se aspoň chvíli věnovat jen tomu, co přináší den, aktuální život.

Teď se postupně vracím i k dřívějším rituálům – s koncem kojení jsem začala zase chodit cvičit do Sokola, občas stihnu nějakou vernisáž nebo divadelní premiéru. A zrovna včera jsem odevzdala svou první loutkovou hru. Psala jsem ji k sokolskému výročí – letos slaví 160 let od založení – a věnuje se počátkům ženského tělocviku. Nejvíce mě zaujalo, kolika předsudkům musely tehdy sportovnílovné ženy čelit.

Dnes ženy na literární scéně vedou. Zato před dvaceti lety jsem se setkávala s přezíráním, nedůvěrou. Poznámky „nemá to koule“ byly při hodnocení textů běžné

Zase práce, chtělo by to opravdovou dovolenou. Dřív jste jezdila i do Indie, že?

K tomu mě donutil manžel. Máme to doma tak, že se ve výběru destinací střídáme – já jezdila ráda na západ, do měst. Muže to táhne na východ, do Asie. Díky němu jsem se tak ocitla v Laosu, Kambodži, Thajsku. Jednou říkal, že vyrazíme na takové lehké treky po horách, ovšem na místě jsem zjistila, že jde o dvě pětitisícovky. Bylo to fyzicky velmi náročné, ale zvládli jsme to, a dokonce se ani nerozvedli.

Nakonec ten zážitek ale hodnotím pozitivně. Zjistila jsem něco o svých fyzických limitech, poznala moment, kdy nešlo dýchat ani se hýbat, zakusila jsem hraniční situaci. Což je pro spisovatelku rozhodně dobré.

Vaše knihy jdou na dračku, co je podle vás základem jejich úspěchu?

Myslím, že jsem měla prostě štěstí, že jsem našla témata, která nebyla běžně

známá a úplně zpracovaná, ale zároveň se osobně dotýkala hodně lidí. Například po vydání knihy Vyhnání Gerty Schnirch se strhla velká diskuse o tom, nakolik si českoslovenští Němci zaslouží náš soucit, přicházely podpůrné i zatracující e-maily, ale ozývali se také lidé z česko-německých rodin a ptali se na své předky. Často jsem sloužila i jako informační kancelář, jakým směrem se při pátrání po jejich osudech vydat, v jakém archivu začít.

Totéž se děje s Bílou Vodou, která předkládá témat strašně moc. Hlásí se lidé, kteří měli v okolí internovanou řeholnici. A činnost moravské podzemní církve byla zjevně tak košatá, že zasáhla široké vrstvy.

Jak vás napadlo psát o řádových sestrách za totality?

První impuls přišel při načítání memoárové literatury o vězeňkyních z 50. let, kde se psalo o řeholnicích, které se s vězněním vyrovnávaly jinak než ostatní ženy. V samovazbě netrpěly, braly ji jako možnost setkat se s Bohem a klid a ticho využíly k modlitbám. Šokovaly mě záznamy útoků na intimitu těchto žen, žijících v celibátu, kdy je někdo pozoroval nahé nebo fyzicky týral...

Poslední rozhodnutí padlo v Bílé Vodě, kde jsem navštívila muzeum a místní hřbitov se 750 pohřbenými řeholnicemi. Tam jsem si uvědomila i jinou rovinu příběhu, totiž že v něm nejde jen o šikanu a trýznění, ale i o to, k jakému klidu a pokoji ty ženy díky víře dospěly. To bylo jejich vítězství nad režimem, kterému se nepodařilo je zničit.

Pátrala jste v archivech, mluvila s pamětníky, pobývala v klášteře. Co vás zaskočilo nejvíce?

Asi takzvané „svlékání řeholnic z roucha“, týkající se nejmladších dívek nasažených do továren. Finančně a politicky zainteresovaní muži pořádali hony, aby je odlákali od řádu, mluví se i o případech znásilňování. Zaskočila mě i bezcitnost mnoha úředníků. A co mohlo projít kněží, kteří nežili zcela mravně, ale byli

Foto David Konečný

Takto vypadá Kateřinin domácí pracovní prostor – přes zdánlivý chaos prý přesně ví, kde co leží.

loajální k tehdejšímu režimu! Neskrývávané pokrytectví.

To se týkalo i postavení žen v katolické církvi. Je dnes šance na změnu?

Myslím, že pořád ještě ne. Vysvěcení ženy na kněze, možné u evangelíků a v románu tematizované v osudu sestry Evaristy, se do katolické praxe asi jen tak nezavede. I když zkušenost moravské podzemní církve říká, že by to šlo a dávalo smysl. Obzvlášť v 21. století, kdy se ženy v ostatních sférách života dočkaly – alespoň v západním světě – zasloužené rovnosti.

V této otázce zůstává katolická církev zaseknutá hluboko v minulosti. Je to škoda, protože podle reakcí mnoha žen včetně řeholnic vnímám, že je to pro ně téma.

Já obdivuji také vaši trpělivost a systematickosti.

Děkuju. Jsem vděčná hlavně za svůj „sicflajš“, díky kterému to vysedávání v archivech nebo u počítače vydržím. Na druhou stranu je to i velké dobrodružství. Na začátku mám vždy základní poselství, vím, odkud kam chci doputovat. Ale hodně se to potom vyvíjí, hledám nejvhodnější formu sdělení. Všechny fáze mě moc

baví, i když tu počáteční provází nervozita a napětí, zda jde o nosný příběh a jak ho podat. Stává se, že musím začít znovu úplně od začátku.

Ostatně Bílá Voda vyšla až ve své třetí verzi, ty předchozí jsem musela zahodit. Závěrečné cizelování pak přináší úlevu, to už je pouze radostná práce.

Můj otec byl alkoholik a maminku bil. Jako dítě jsem s tím nic dělat nemohla, ale svými knížkami můžu pomoci jiným ženám

Jsou to vaše typické vlastnosti i v životě?

Trpělivost určitě ano, pečlivost také. Ovšem jen co se týče zásadních věcí. Třeba v péči o domácnost rozhodně nijak neexceluju. Mateřství mě ale naučilo, že není vždy úplně nejpodstatnější mít věci perfektně dotažené. Snažím se rozlišovat, netrvat na tom, co není důležité, hledat řešení jinak. Být mírnější i na sebe.

Vaše hrdinky jsou silné ženy čelící nepravděpodobnosti. To asi není náhoda.

Trvalo mi docela dlouho, než jsem to v sobě vystopovala. Zpočátku jsem psala intuitivně, ale časem jsem zjistila, že se vlastně všechno tak trochu týká mne a mé zkušenosti z raného dětství. Přesněji příběhu mojí maminky.

Pocházím z rodiny, kde se za zavřenými dveřmi odehrávaly dramatické scény. Můj biologický otec byl alkoholik, a když přišel ve špatné náladě, maminku bil. A protože jako dítě jsem s tím nic dělat nemohla, tohle je jakási zástupná věc – svými knížkami můžu pomoci jiným ženám. Vlastně v nich vždycky vidím trochu ze svojí mámy.

Vy sama dokážete odpustit?

Podle toho, co. Ale úplně asi ne. S tím, co jsem jako dítě viděla, se těžko srovnávám dodnes. Táta už nežije, spáchal sebevraždu v mých čtrnácti, takže jsem mu nestihla ani nic vyčítat. Vše bylo o to složitější, že pocházel z katolické rodiny. Díky tomu si pamatuju krásné momenty z kostela, třeba o Vánocích. Což se ale nesrovnávalo s násilím, o kterém celá rodina věděla, a přitom ho přecházela.

Po rozvodu rodičů jsem s maminkou – ateistkou – kontakt s církví ztratila a teprve v dospělosti jsem se snažila svůj duchovní život nějak vzkřísit, ujasnit si svoje místo. Ale došla jsem ke zjištění, že se v mezích katolické církve necítím dobře. Má pořád nerovný postoj k mužům a ženám, nestojí o emancipaci, nereflkuje proměnu, kterou prošla společnost.

Byla jsem káraná za to, že jsme s mužem žili chvíli nesezdaní. A k otázce umělého oplodnění, z něhož vzešel náš syn, mi bylo řečeno, že „Bůh ví, proč někomu děti nedopřát“. To pro mě bylo opravdu drsné.

Kdo vás přivedl k zájmu o literaturu a výtvarné umění?

K literatuře určitě dědeček, který všem svým vnoučatům nakupoval knihy: foglarovky, mayovky, verneovky... Taky jsem měla kliku na skvělé učitelky češtiny a dějin umění, které mě nasměrovaly na tyto obory na brněnskou univerzitu. Maminka i můj druhý táta měli dost obavy, jakou

Došla jsem ke zjištění, že se v mezích katolické církve necítím dobře. Má pořád nerovný postoj k mužům a ženám, nestojí o emancipaci

budu mít s takovým vzděláním perspektivu. Profesi kurátorky, které jsem se později věnovala, u nás v Kuřimi tehdy nikdo neznal. Přesto mě podpořili a po letech si snad i oddechli, když jsem našla v obou těch studovaných oborech uplatnění.

Deník jste si nepsala?

Psalas, asi od devíti let, i když bych to nazvala spíš občasník. Když jsem v dospělosti některý z těch sešitů otevřela, uvědomila jsem si, že je tam zaznamenaná pořád nějaká svízel. Psaní mi zjevně pomáhalo zapomenout na úzkosti a strach. Ostatně s těmi bojuji stále. I dnes si vytvářím únikové strategie, jsem připravená na různé varianty, abych měla jistotu, že kdyby se stala nějaká katastrofa, poradím si. To se aktualizovalo obzvlášť se začátkem pandemie a letos s útokem Ruska na Ukrajinu.

Pořád počítám i s tím, že by se mohlo zvrtnout moje manželství. Případ mě

Foto Alena Hrbková

Švandovo divadlo – Kabaret Winton Kateřina Tučková psala přímo jako divadelní hru. Bohdana Pavlíková v úloze Matky a Katarína Mišejková jako třináctiletá Ester.

Dramatizaci jejího slavného románu Žitkovské bohyně uvedlo např. Divadlo pod Palmovkou. Tereza Dočkalová jako Dora a Erika Stárková.

Foto Profimedia.cz

maminky je mi dostatečným poučením, takže si například stále držím svůj byt v Brně, kam bych se s dětmi přestěhovala.

Ve vašem manželství snad krizový scénář nehrozí. Jak jste se vůbec s mužem poznali?

Skrz výtvarné umění. Během mých studií otevřel Robert v Brně pobočku Galerie Vltavín a brzy jsme se profesně sešli nad knihou o malíři Kamilu Lhotákovi (2008). Dodnes je výtvarné umění naším společným zájmem. Oba navíc milujeme divadlo a knihy, i když se o nich většinou

hádáme. Stejně jako o politice, kde se pohybuje na opačné straně spektra. Ale to nám kupodivu nevádí, tříbit si v hádkách názory je v pořádku. A právě kultura nebo péče o děti nás pak zase smíří.

Unese váš úspěch a dokáže vás doma zastoupit?

Naštěstí ano. Z toho jsem měla velký strach, protože z dětství jsem neměla žádný příklad, jak by měla spolupráce rodičů vypadat. A kolem jsem viděla řadu neúspěšných partnerství, kde se ženy chtěly realizovat, ale děti pro ně znamenaly pře-

Román *Bílá Voda* vznikl deset let a oddálil i narození spisovatelčiných dětí. Ta v současnosti úspěšně dohání rodinnou pohodu.

Foto archiv Kateřiny Tučkové (2)

rušení kariéry, protože muži považovali tu svou za podstatnější a doma příliš nefungovali.

To se u nás nestalo, Robert je pečující otec a u dětí se často střídáme, protože jsme oba na volné noze. Taky dopředu věděly, že budu s psaním pokračovat i na takzvané mateřské, protože nemůžu přestat. To není práce, ale spíš poslání.

Když jste unavená, jdou na vás chmuřry, co vám pomůže naladit se do pohody?

Sport. Zmínila jsem už návrat do Sokola, kde cvičíme na nářadí. A poté chodíme na pivo. V našem družstvu se scházejí ženy nejrůznějších profesí a je velmi ozdravné bavit se o všem možném, i o věcech, které se mě bezprostředně netýkají a s nimiž bych se ve své kulturní bublině nesetkala. Pomáháme si, smějeme se vlastním nedostatkům a je nám dobře. Taky ráda plavu. A vrcholem blaha je dát si teplou vanu a chvíli si v ní číst.

Jaké je vidět své knihy na jevišti? A jedná se o filmovém zpracování?

Překrásné. Hlavně je nádherné vidět to nasazení, které herecký soubor vkládá do příběhu, s nímž jsem tak dlouho žila. Mé postavy dostaly konečně tvář. Já si je totiž při psaní nepředstavuji nijak konkrétně.

Když to vypočítám: Žitkovské bohyně se hrály ve Zlíně, v Městském divadle v Brně, v Pardubicích a v Praze na Pal-

movce. Gertu Schnirch adaptovali v Ha-Divadle a soubor 3D Company ji hraje v pražském Divadle Járy Cimrmana. *Bílá Voda* bude na programu příští rok ve Slovenském ND a v Městském divadle v Brně. A pak jsem přímo pro divadlo napsala Vitku a Kabaret Winton.

A ohledně filmů – všechny tři romány mají prodaná práva na zfilmování, takže držím pěsti, aby se sehnal dostatek peněz na realizaci. Scénáře k nim ale psát

Já jezdím ráda na západ, muže to táhne do Asie. Jednou říkal, že vyrazíme na lehké treky do hor – a na místě jsem zjistila, že jde o dvě pětitisícovky

nebudu – vždycky mi dalo velkou práci složit příběh dohromady a mám pocit, že bych ho neuměla znovu povyprávět jinak. Navíc jsem ta témata pro sebe vyčerpala a chci se posunout zase k další knize.

Mění se podle vás vnímání žen v naší společnosti?

Když to vezmu například z hlediska své profese, tak rozhodně. Jen za posledních

dvacet let došlo na literární scéně k velkému posunu. Tehdy jsem se setkávala s přezíráním, s nedůvěrou. Poznámky „nemá to koule“ byly při hodnocení textů běžné.

Zato dnes ženy na literární scéně nezpochybnitelně vedou, mají velkou čtenářskou obec a uchopují zajímavá témata. Myslím, že dnes by už takové nerespektující výroky nemohly padnout. Samozřejmě je ještě pořád co dohánět – skleněné stropy, nestejně platové podmínky i to, jak odlišně jsou někde vychovávání chlapci a dívky. Ale obecně je to myslím na dobré cestě.

Už znáte téma další knihy? Nebude o vás?

To ne. Téma mám vybrané, ale musím si ho nejdřív osahat, zjistit, zda je nosné. Což vyžaduje relativně hodně času, je nutné někam jet, s někým mluvit. Ještě nevím, kdy ten čas nastane. Pomalu se už ale vracím i k cestování. Zanedlouho pojedou do Litvy, kde mi vyšel překlad knížky. Jsem sama zvědavá, jak napjatá přítom bude má pomyslná pupeční šňůra.

Co dalšího byste chtěla zažít, vidět, změnit v roce 2023?

Přečíst víc knih, vidět víc divadel a výstav. A pustit se do nového psaní. No a samozřejmě si přeju, aby se Rusové konečně stáhli z Ukrajiny. Z celé Ukrajiny, včetně Krymu. To by byl rozhodně nejkrásnější moment roku 2023.